

MODERNA MUSEET

Stockholm 2015-08-15

MM Dnr 2015/94

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

**Remissvar Ds 2015:14 Statliga utställningsgarantier -
En översyn (Ku2015/01381/KL)**

Moderna museet (MM) får härmed avge följande synpunkter på betänkandet Statliga utställningsgarantier - En översyn:

Sammanfattning

MM instämmer i flera delar av betänkandets förslag, till exempel förtydligandet av att handläggningstiden är 3 månader, att garantin inte omfattar skador som uppstått genom normalt slitage, gradvis försämring eller skador med anledning av tidigare reparationer och restaureringar, att beslut om ersättning av belopp lägre än 250 000 kronor kan fattas av Statens kulturråd samt förtydligandet att Statens kulturråd får meddela föreskrifter om verkställighet av förordningen.

MM är tveksam till förslaget att föremålens sammanlagda värde måste uppgå till minst 500 000 kronor.

MM avstyrker förslagen att garantin normalt inte ska omfatta förlust eller skada som orsakats av krig, krigshandling, terroristhandling eller naturkatastrof och att den maximala rörliga avgiften höjs till 150 000 kronor.

I det följande redovisar MM mer i detalj sina synpunkter på författningsförslaget.

3 § - Garantier får endast lämnas om föremålens sammanlagda värde uppgår till minst 500 000 kronor

MODERNA MUSEET

Förändringen påverkar mindre museer i högre grad än MM, men för många museer är 500 000 kronor ett relativt högt belopp att själva ta risken för.

Om gränsen höjs blir för MMs del den så kallade TIK-försäkringen (försäkring för tillfälligt inlånad konst) än viktigare. Användningsområdet för TIK-försäkringen, som utfärdas av Kammarkollegiet, har varit något oklar och ett klargörande är angeläget. Om Kammarkollegiet klargör att försäkringen kan användas för utställningar med lägre värden (i dagsläget 2 500 000 kronor) är inte höjningen av den lägsta nivån för statsgaranti något problem för MM.

4 § - Ansökan ska lämnas minst tre månader innan utställningen planeras äga rum.

MM tillstyrker förslaget men betonar vikten av möjligheten att kunna lämna in kompletteringar eller ändringar senare. Det framgår av betänkandets avsnitt 3:10 att sådana ändringar måste kunna göras, men MM föreslår att en tydlig formulering om detta införs i förordningen.

MM vill i detta sammanhang påtala att det finns en sekretessproblematik kopplad till de detaljerade uppgifterna som ska lämnas i ansökan eftersom ansökan är en allmän handling. Det handlar dels om att framförallt utländska långivare har svårt att förstå att alla uppgifter om dem och deras konstverk ska vara offentliga, dels bör uppgifter om värden, transporter och platser av rena säkerhetsskäl hållas så begränsade som möjligt. MM föreslår att Statens kulturråd, Kammarkollegiet och MM får i uppdrag att utforma rutiner som på ett rimligt sätt tar hänsyn till denna problematik.

5 § - Sökande ska betala

- en fast ansökningsavgift om 5 000 kronor och
- en rörlig avgift motsvarande 0,5 promille av det sammanlagda garantibeloppet, dock lägst 2 500 kronor och högst 150 000 kronor

MM har inga invändningar mot förslaget att höja den fasta ansökningsavgiften, men förstår inte tanken bakom förslaget att höja den rörliga avgiftens maximala belopp. Mot bakgrund både av att det faktiska skadeutfallet är mycket lågt och att förslaget innebär en begränsning av vilka skador som omfattas av statsgarantin kan vi inte se det rimliga i att höja det maximala

MODERNA MUSEET

rörliga beloppet. MM avstyrker därför förslaget att höja den rörliga avgiftens maximala belopp till 150 000 kronor.

MM producerar minst tre utställningar som når maxbeloppet varje år och förslaget innebär därför en ren kostnadsökning på 150 000 - 200 000 kronor per år, vilket måste tas från museets utställningsbudget.

9 § - Garantier ska inte omfatta förlust eller skada som orsakats av krig, krigsfara, terroristhandling eller naturkatastrof, och

9a § - På ansökan av en utställningsanordnare kan en garanti utsträckas till att omfatta även skador eller förlust som orsakas av sådana händelser som anges i 9§ (utökad garanti). --- För en utökad garanti ska sökanden betala en särskild avgift vars storlek bestäms av Kammarkollegiet i varje enskilt fall. MM avstyrker förslaget. Ett av de starkaste argumenten för att övertyga utländska långgivare att acceptera statsgarantin har varit att skydd mot terrorism och naturkatastrof har ingått. För MMs del kommer det, om förslaget genomförs, undantagslöst att bli fråga om att begära utökad garanti enligt 9a §. Detta kommer att ytterligare öka museets kostnader för garantin och därmed leda till motsvarande urholkning av museets utställningsbudget. Av förslaget framgår bara att en särskild avgift ska tas ut för den utökade garantin och att den ska bestämmas av Kammarkollegiet i varje enskilt fall. Det framgår inte på vilka grunder denna avgift ska beräknas eller vad den ska avse. Om det handlar om en ren expeditionsavgift blir de ekonomiska konsekvenserna sannolikt marginella men om avgiften på något sätt ska kopplas till utställningens garantibelopp och en riskbedömning kan konsekvenserna bli betydande.

Om förslaget ändå genomförs yrkar MM att avgiften för den utökade garantin dels är en ren expeditions- eller handläggningsavgift, dels att avgiftens storlek fastställs generellt och införs i förordningen.

9b § - Garantin omfattar inte skador som har uppstått genom normalt slitage, gradvis försämring eller skador med anledning av tidigare reparationer och restaureringar

MM tillstyrker förslaget.

MODERNA MUSEET

11 § - Om ersättningen är lägre än 250 000 kronor och Kammarkollegiet har tillstyrkt att ersättning ska lämnas får Statens kulturråd besluta om ersättningen. Om det begärda ersättningsbeloppet är högre än 250 000 kronor eller om Kammarkollegiet inte tillstyrkt att ersättning ska lämnas, ska Statens kulturråd överlämna ärendet till regeringen för prövning. Statens kulturråd ska bifoga ett eget yttrande över ansökan.

MM tillstyrker förslaget men menar att det högsta belopp som Statens kulturråd får besluta om bör vara högre, förslagsvis 500 000 kronor. MM efterlyser en snabbare och smidigare process vid ersättningsärenden. MM har ett ärende från 2009 och ett från februari 2015 där regeringsbeslut ännu inte har fattats. Att som långivare få vänta i mer än 5 år på att få sin ersättning är självklart inte acceptabelt. För att inte undergräva trovärdigheten i den svenska statsgarantin har MM därför betalat ersättning till berörda parter i dessa båda fall trots att ärendena alltså inte har avgjorts av regeringen.

11a § - Ersättningen får sättas ned helt eller delvis om

1. förutsättningarna i ansökan förändras utan att detta anmäls till Statens kulturråd,
2. sökanden inte följer de villkor som gäller för garantin, eller
3. skadan har uppkommit på grund av att ett föremål har hanterats oaktsamt.

Om ett uppställt säkerhetskrav har åsidosatts eller om skadan eller förlusten har vållats uppsåtligen eller genom grov oaktsamhet från låntagarens sida, lämnas ingen ersättning. MM tillstyrker förslaget men vill betona vikten av tydliga riktlinjer och anvisningar för vad som avses med de "förändrade förutsättningar" (p. 1) som måste anmälas till Statens kulturråd och hur detta ska rapporteras. Särskilt när det gäller transporter finns en betydande komplexitet då det oftast handlar om flera hundra föremål och ett flertal långivare och många gånger är fler låntagare än bara MM inblandade. Förändringar av upphämningsadresser, returdestinationer, magasineringar och transportsträckor är mer regel än undantag. Eftersom transporter utgör ett av de största problemen riskmässigt finns det en särskild sekretessproblematik som till exempel innebär att redovisningen inte bör vara alltför detaljerad. MM vill också peka på att bara för att någon detalj blivit fel i en skriftlig redovisning av en komplex process så behöver det inte

MODERNA MUSEET

betyda att avsteg från uppställda säkerhetskrav eller riktlinjer har gjorts.

13a § - Statens kulturråd får meddela föreskrifter om verkställighet av denna förordning
MM tillstyrker förslaget.

Övrigt

3.3 Parterna i en utställningsgaranti

MM instämmer i att informationen om vad som innefattas i systemet med statlig utställningsgaranti behöver förbättras. MM välkomnar ett uppdrag att tillsammans med Statens kulturråd och Kammarkollegiet ta fram dokument med riktlinjer för information till utlånare.

3.4 Säkerhetsfrämjande arbete

MM instämmer i att det säkerhetsfrämjande arbete som Kammarkollegiet och utställningsanordnarna bedriver är synnerligen viktigt och av avgörande betydelse för att ägare av unika konstverk och andra kulturföremål överhuvudtaget ska vara beredda att låna ut sina verk. Men en lika viktig beståndsdel i systemet är en trovärdighet att systemet, om en skada ändå uppstår, fungerar och att ersättning då kommer att betalas ut. Med snart sagt varje långgivare för vi diskussioner om vad som sker vid skada eller förlust och frågan om ersättningen är, trots att den som tur är mycket sällan blir verklighet, en av de absolut viktigaste frågorna för långgivarna.

3.13 Justering av avgifter

Enligt betänkandet ökar kostnaderna marginellt för utställarna.

För MMs del handlar det om minst ca 200 000 kronor om året. Till det ska läggas avgifter för den utökade garantin. Eftersom det i förslaget helt saknas redovisning av hur denna avgift ska beräknas går det inte att bedöma de kostnadsmissiga konsekvenserna för MM i den delen. Om långgivarna dessutom upplever att den svenska statsgarantin försämras ökar sannolikheten att fler inte kommer att acceptera garantin utan kräva kommersiella försäkringar med ytterligare ökade kostnader som följd.

MODERNA MUSEET

Beslut i detta ärende har fattats av överintendenten Daniel Birnbaum. Närvarande vid ärendets slutliga handläggning har varit vice museichefen Ann-Sofi Noring, utställningssamordnare Desirée Blomberg och administrative chefen Lars Turesson, den sistnämnde föredragande.

.....
Daniel Birnbaum

.....
Lars Turesson